

EN EL 50è. ANIVERSARI
DE LA IMMOLACIÓ
DEL FUNDADOR, REDACTORS I COL·LABORADORS
DE

ANALECTA SACRA TARRACONENSIA

DIGNES MINISTRES DE DÉU
MERITÍSSIMS CULTIVADORS DE LA CIÈNCIA
VÍCTIMES EL 1936
DE LA PERSECUSIÓ RELIGIOSA

RD. P. IGNASI CASANOVAS, S.I.
FUNDADOR DE «BIBLIOTECA BALMES»

RDM. DR. D. JOAN ALTISENT, ARXIVER

RD. DR. D. JOSEP CASANELLAS, PVRE.

M.I. DR. D. RAMON EJARQUE
CANONGE DE TORTOSA

RD. D. LLUÍS FELIU, PVRE.

RD. P. ARTUR GARCÍA DE LA FUENTE
AGUSTÍ DE L'ESCORIAL

RD. DR. D. PERE GINEBRA, PVRE.

R.P. MARTÍ DE BARCELONA, O.M.C.

M.I. DR. D. PERE POUS
CANONGE DE VIC

RD. P. JOAN ROVIRA, S.I.

RD. DR. D. FÈLIX TRESERRA, PVRE.

M.I. DR. D. MIQUEL VILATIMÓ
CANONGE DE TARRAGONA

Amb motiu del cinquanta aniversari de la mort violenta per la causa de Déu dels fundadors i col·laboradors de ANALECTA SACRA TARRACONENSIA i de BALMESIANA, es va celebrar una vetllada religiosa i literària breu, però sentida, a la seva memòria. Ens ha semblat adient reproduir —com corona de llorer i palma de victòria— l'homília del M. I. Dr. ÀNGEL FÀBREGA I GRAU que des de molt jovenet va col·laborar amb els fundadors d'aquesta Casa i mai no l'ha deixada.

Benvolguts germans: El fet de ser, qui us parla, l'únic sacerdot secular (ara, sacerdot; llavors —l'any 1936—, jove seminarista resident en aquesta Casa) que va conèixer amb els sacerdots que formaven la petita comunitat del «Foment de Pietat», i que amb ells sofrí les calamitats dels primers dies d'aquella que havia de ser una espantosa persecució antireligiosa, fa que no pugui desdir-me de dir quatre mots, breus, per a no allargar massa aquesta primera part de l'homenatge que amb aquest acte volem retre als qui amb la seva sang adornaren la Corona que el FOMENT DE PIETAT ofrenà a Déu N. S. llavors, l'any 1936.

Aquest Casal que ara en diem BALMESIANA, però que des de l'any 1921 es deia «FOMENT DE PIETAT», no hauria existit mai si la Providència no hagués promogut i fomentat la conjunció d'aquells dos grans eclesiàstics que en una perfecte sintonia es proposaren de concretar en aquesta Obra els ideals de difondre una sana renovació de la Pietat a Catalunya, i del foment i difusió de les ciències eclesiàstiques entre els seglars: Mn. Eudald Serra i Buixó, prev., i el P. Ignasi Casanovas i Ubagó, sacerdot de la Companyia de Jesús.

L'un recolzà l'altre en l'esforç mutu d'aconseguir aquesta doble vertent de l'apostolat.

I en va sortir aquest Casal, amb tot aquell rosari d'Institucions i Obres filials que l'enriquíen, i eren els instruments més idònics per a la consecució del fi que tots els col·laboradors es proposaven.

Però vingué la persecució ..., i amb la persecució, el preu de sang que aquesta Casa ofrenà al Senyor. Pels designis inescrutables, però sempre infinitament savis i amorosos, Déu N. S. no va voler guardar

la vida de molts dels col·laboradors d'aquesta Institució, com va voler salvar la incolumitat del nostre edifici. Però el sofrir en cristià, i sofrir persecució per la causa de Déu, és la major ofrena que podem fer-li, sobretot quan ve coronada amb la glòria del martiri, donant la vida dels millors membres, per la seva glòria i la seva causa: l'Església. Sense deixar de sentir la pena per la seva absència, i el buit per la seva mancança, els directors d'aquesta CASA sempre se sentiren satisfets i honorats per la glòria immarcescible que els seus millors companys de fatigues aconseguiren amb la seva mort gloriosa, i contents de què, del Cel estant, seguirien essent, i ho han sigut, els nostres millors col·laboradors en aquesta Obra, que és obra de Déu i de la seva Església.

En primer lloc vull destacar, que d'entre els bisbes de Catalunya, tots Presidents honoraris del «Foment de Pietat», rubricaren amb la seva sang la Fe que predicaven:

1. El Sr. bisbe de Barcelona, Dr. Manuel Irurita i Almadóz.
2. El Sr. bisbe de Lleida, el P. Salvi Huix i Miralpeix.
3. El Sr. bisbe auxiliar de Tarragona, Dr. Manuel Borràs i Ferré.

Així mateix, entre els Redactors de la Casa donaren la vida per la Fe:

1. El fundador i director de la «Biblioteca Balmes» (després de la guerra: «Fundació Balmesiana»), consiliari entusiasta i propulsor coratjós del «Foment de Pietat» (després de la guerra: «Fundació Cultural Religiosa»): el P. Ignasi Casanovas i Ubagó, de la Companyia de Jesús.

2. El Dr. Pere Ginebra i Espona, secretari i impulsor de l'Obra del S. Evangeli». Autor de nombroses obres escripturístiques; traductor de la Sagrada Bíblia al català, publicada per la nostra Editorial Balmes.

3. El Dr. Josep Casanellas i Montalt, arxiver de la Comissió Tècnica de l'Obra del Sant Evangeli, i gran divulgador de la Sagrada Escripura en llengua catalana.

4. Mn. Josep Forn i Talló, redactor del Foment de Pietat; literat, poeta, traductor del *Kempis* ritmat, divulgat per la nostra Editorial.

I entre els col·laboradors més insignes, van ser sacrificats:

1. El Dr. Fèlix Traserra i Llach, director que havia de ser dels «Cursos de Cultura Religiosa Superior», però que no pogué iniciar la seva tasca apostòlica, perquè arribà de Beirut, on s'havia preparat en Teologia Oriental, i desembarcà a Barcelona des d'allà, tot just el 16 de juliol d'aquell any horrorós de 1936.

2. El Dr. Pere Pous i Solà i el Dr. Ramon Ejarque i Ulldemolins,

canonges, membres de la Comissió Tècnica de l'Obra del S. Evangeli.

3. Mn. Josep Vinyeta, pensionat per la Biblioteca Balmes per a fer estudis a l'Escola Superior de Música Sagrada, de Roma.

4. El Sr. Alfons Par i Tusquets, tresorer de la Junta Directiva del Foment de Pietat, estretament vinculat i col·laborador de l'«Oficina Romànica de lingüística i Literatura» de la Biblioteca Balmes.

5. I el Sr. Josep Salvans i Bassas, secretari de l'Obra del Sant Evangeli.

Ara, entorn d'aquest altar, en aquesta Capella que els nostres amics bastiren amb tanta devoció —especialment el P. Casanovas, cofundador d'aquest Casal— volem honorar Déu N. S. en els seus Sants, celebrant la seva MEMÒRIA: la de Jesús, complint així allò que deixà manat als seus deixebles «Feu-ho en memòria meva»; i la dels nostres amics, a qui bé escau l'apel·latiu de «màrtirs», sense que això volgüem anticipar-nos a la decisió de la suprema autoritat de l'Església, que en el seu temps judicarà sobre l'autenticitat del seu «martiri».

El sant Sacrifici de la Missa, encara que se celebri en honor d'un Sant o d'una persona a qui estimem en el Més Enllà, no deixa mai de ser un acte de religió, un acte de latria, degut exclusivament a la divinitat. La Missa és la reproducció incruenta del Sacrifici de la Creu, que, ofert i immolat una sola vegada per sempre allà al Calvari, pot i s'ha de reproduir perpètuament en l'Església mentre el món sigui món. L'Església ha pres sobre seu l'obligació, de seguir celebrant-lo, com a cosa imposada pel Diví Mestre, després d'instituir l'Eucaristia.

És per això que ara, en celebrar l'Eucaristia, juntament amb la memòria de Jesús, volem fer-hi present davant del Senyor, la memòria dels nostres amics immolats ara fa cinquanta anys, tan vinculats a aquestes nostres Institucions.

Aquell que donaren la seva vida en testimoni de la Fe cristiana, aquells que d'una manera apropiada —i també si voleu d'aquell que ho feren d'una «manera menys oficial»—, participaren d'una manera immediata del Sacrifici de la Creu. Crist, el «Gran Màrtir», fou el seu exemplar per excel·lència; morint, no feren altra cosa que cooperar intensament a la tasca redemptora de Jesucrist, «complint —complint— (en frase de S. Pau) allò que faltava a la Passió de Jesús en bé del seu Cos Místic que és l'Església»

En sentit rigorosament teològic, és un màrtir aquell que té capacitat de donar «testimoni», («màrtir» vol dir «testimoni»), aquell que mor amb absoluta passivitat, sense oposar cap resistència als agressors, i sobretot, aquell que té per únic mòbil explícit de la seva he-

ròica conducta, el voler donar testimoni de la Fe de Crist. Ja ho deia Sant Agustí, i ho repetia moltes vegades en els seus sermons: «Martyrem Dei non facit poena, sed causa», que vol dir: «No fou la pena que van sofrir, allò que els féu màrtirs, sinó la causa, la raó que els impel·lí a donar la vida en testimoni de la Fe cristiana»

«És tanta la unió que amb la seva mort gloriosa han aconseguit amb el Senyor, que per això, en l'Església, no es prega per ells. Es prega per als altres difunts, però no pels màrtirs. Aquests van sortir d'aquest món tan perfets, que no podem tractar-los com a uns recomanats nostres, en les nostres pregàries; sinó que ens hi hem d'encomanar, els hem de tenir com a autèntics «advocats» nostres, que ho són».

I com ens ensenyà Sant Agustí, «Cal que celebrem les seves «memòries» (com ara ho estem fent), amb una gran devoció, amb una sòbria alegria, amb una santa veneració, amb una recordança fidel, amb una confiada predicació. Que, de cara a la, «imitació», no és pas poca cosa alegrar-nos de les virtuts dels nostres millors amics. Si no podem seguir-los de fet, fem-ho amb l'afecte; si encara no podem compartir la seva glòria, sí que podem participar de la seva alegria».

«No ens sembli poca cosa ser membres d'aquell Cos, com ho van ser ells, aquells als qui nosaltres no ens podem comparar. Els màrtirs van estendre els seus cossos davant del Senyor, com aquells israelites que li estengueren el seus vestits per a que els trepitgés com una catifa, quan el Mestre entrava a Jerusalem muntat sobre un pollí. Nosaltres, com si arrenquèssim branques dels arbres per a lloar el Senyor, escollim himnes i càntics de l'Escriptura, i cantem-los tots plegats. Tots, els màrtirs i nosaltres, esperem el mateix Senyor, seguim el mateix Mestre, acompanyem el mateix Rei, ens subjectem al mateix Cap, ens dirigim a la mateixa Jerusalem, busquem la mateixa CARITAT, abracem la mateixa UNITAT». (Sermó 280).

La mort dels nostres MM., germans, fou un do preuat per aquesta casa nostra... En escollir-los el Senyor per a Ell, els qui quedàvem vam veure en ells els nostres millors intercessors, per a que el Pare, per Jesucrist, en l'Esperit Sant beneeixi ara i sempre aquest Casal i tots els que hi treballem en bé de l'Església. Amén.

(Barcelona, Capella de F. P. 9-12-1986)